

УДК 636.082:502

ВТРАТИ ГЕНЕТИЧНОГО РЕСУРСУ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ КОРІВ ЯК НАСЛІДОК ХРОНІЧНИХ ГІНЕКОЛОГІЧНИХ ПАТОЛОГІЙ

Лілія Роман, канд. вет. наук,

доцент кафедри хірургії, акушерства та хвороб дрібних тварин

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4983-5418>

e-mail: liliyaroman64@gmail.com

Назар Терещенко, здобувач другого (магістерського рівня вищої освіти)

6 курс ОП «Ветеринарна медицина»

e-mail: lfcnfntghbyh@gmail.com

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Численні дослідження останніх років свідчать за скорочення строків продуктивного використання корів молочних порід в усіх країнах з розвиненим скотарством [1, 3, 4]. Цей виклик спонукає науковців і практиків до пошуку резервів підвищення репродуктивного довголіття корів, що залишається актуальним питанням молочної галузі, як однієї з соціально важливих складових продовольчої безпеки кожної країни, зокрема, України. Загострення вказаної проблеми стало демонструють статистичні дані господарчих показників серед стад високопродуктивних корів, фізіологічні відправлення яких знаходяться на межі біологічних можливостей, що часто приводять до патологічних станів організму [2].

За літературними джерелами гінекологічні патології серед поголів'я молочних ферм займають від 17 до 78% випадків від усіх зареєстрованих хвороб [4]. Хронізація запальних патологічних процесів різних ділянок тканин репродуктивного тракту корів призводить до зниження рівня фертильності, молочної продуктивності і поступової втрати репродуктивної функції, що істотно негативно впливає на зниження надходження приплоду, тобто зменшення резерву генетичних ресурсів генофонду кожної молочної породи.

Метою нашого науково-виробничого дослідження було визначення рівня поширення хронічних злипливих сальпінгітів, тобто, незворотної неплідності поголів'я племінних корів айрширської породи, в анамнезі яких реєструвались численні неефективні штучні осіменіння. В групі (n=46) високопродуктивних корів, вибраних внаслідок тривалого незпліддя, було проведено комплексне обстеження з аналізом зоотехнічних і клінічних гінекологічних показників з використанням комп'ютерної бази даних господарства

Аналіз даних демонструє, що за збільшення числа лактацій у айрширських корів зростає кількість випадків реєстрації повної втрати плодючості внаслідок дифузного поширення злипливих сальпінгітів білатерально, як на правий, так і на лівий бік репродуктивного тракту у ділянці яйцеводів (32,25%). Зокрема, достовірне збільшення молочної продуктивності корів за кращу лактацію серед молодших за віком самиць, свідчить за цілеспрямовану селекційну роботу з удосконалення молочного генофонду, яка велась багато років у племінному господарстві ($P < 0,001$). Одночасно, результати обстеження дослідженої групи корів свідчать за наявність суперечливого напрямку встановленій позитивній тенденції, а саме, за елімінацію цінних генотипів високопродуктивних корів внаслідок хронічних гінекологічних хвороб. Співставлення даних свідчить за неадекватність застосованих у господарстві схем гінекологічного супроводу дійного стада, що призводить до економічних і генеративних збитків.

Отримані внаслідок *in vivo* диференційної діагностики хронічних гінекологічних латентних патологій дані показали, що у корів старшого віку (4- 8 лактацій) до 41,30%

самиць значною мірою втратили генеративну функцію, а у молодих корів (до 3-ї лактації) - тільки 13,04%. Тому вибраковування таких племінних тварин стає нерациональними втратами потенціалу генетичних ресурсів, які можна отримати шляхом впровадження сучасних інноваційних репродуктивних біотехнологій, зокрема, ембріодонації як за технології *in vivo*, так *in vitro*.

Висновок. Результати науково-виробничого дослідження показали, що високопродуктивні корови у складі вибрактованих внаслідок численних неефективних осіменінь, можуть мати високий генеративний потенціал в якості донорів ембріонів. Резерви виробництва доімплантаційних ембріонів від високопродуктивних корів різних порід у молочній галузі потребують подальшого вивчення і впровадження у виробництво.

Список використаних джерел

1. Roman, L., Bezalychna, O., Dankevych, N., Lumedze, I., & Iovenko, A. Differential diagnosis of chronic infertility in high-yield cows. *Scientific Horizons*, 2024. 27(7), 9-19.
2. Roman, L., Bezalychna, O., Vyrvykyshka, S., Iovenko, A., Pushkar, T. Evaluation of the dynamics of fattening of lactating cows of the newly created Ukrainian red dairy breed. *Scientific Horizons*, 2025. 28(1), 19-29.
3. Сідашова, С.О., Ковтун С.І., Щербак О.В. Генетичні ресурси племінних молочних стад: селекційний потенціал кращих корів та ефективність їх відтворення. Розведення і генетика тварин: між від. темат. наук.зб. /НААН ІПГТ. К.: Аграрна наука, 2018. Вип.55. С.209-219.
4. Sidashova S., Sherbak O., Kovtun S., Stahovskyy V., Stryzhak T. Formation of a cryobank of high producing cows embryos in the conditions of the industrial dairy complex. CRYO2021. Virtual meeting. The 58th annual meeting of the society for cryobiology. Abstracts. July 20-23, 2021. P.11

УДК 636.082:502

ЗНАЧЕННЯ ЕМБРІОБАНКІВ У ЗБЕРЕЖЕННІ ЗНИКАЮЧИХ ПОРІД ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В УКРАЇНІ

Лілія Роман, канд. вет. наук,
доцент кафедри хірургії, акушерства та хвороб дрібних тварин
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4983-5418>
e-mail: liliyaroman64@gmail.com

Кирило Терещенко, здобувач другого (магістерського рівня)
вищої освіти 6 курс ОП «Ветеринарна медицина»
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Україна, маючи значні ресурси в аграрній галузі, стикається з загрозою зникнення унікальних місцевих порід худоби. Ембріобанки є важливим інструментом збереження генетичного розмаїття та стійкості тварин. Розвиток ембріобанків в Україні надає перспективи для ефективного збереження порід худоби, що зникають, поліпшення продуктивності та адаптації до умов навколишнього середовища, що змінюються.

В Україні фахівці скотарства на сьогодні нараховують 6 зникаючих порід ВРХ вітчизняної селекції: бура карпатська, лебединська, червона степова, білоголова українська і сіра українська, українська м'сна порода [1, 2].

З 2009 року Україна набула членство у Європейському регіональному центрі генетичних ресурсів тварин. Розроблена програма «Збереження генофонду тварин» у